

I
68289

Jakob, [Missia]

po usmiljenju božjem in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski,

vsem vernikom svoje škofije pozdrav in blagoslov od Gospoda in Izveličarja našega Jezusa Kristusa!

V svojem lanskem pastirskem listu postavil sem vam sveto družino za vzgled, ki ga posnemajte, da postanejo svete tudi vaše družine.

Toda kakor je podlaga družine zakon, tako je tudi podlaga svetosti v družini svetost zakona. Le ondi, kjer se ima zakon za nekaj svetega in kjer se zakon sveto drži, le ondi moremo tudi pričakovati sveto družinsko življenje.

Zato, predragi v Gospodu! namenil sem se v tem letu vam govoriti o zakonu ter vam pokazati:

1. kako svet je zakon sam na sebi;
2. kaj morate storiti, da bodo tudi vaši zakoni sveti in Bogu dopadljivi.

I.

Kadar hočemo govoriti o svetosti kake stvari, vprašamo: v kaki razmeri, v kaki zvezi je ta stvar z Bogom? Ker le v toliko je sveta, v kolikor se nanaša na Boga in je v zvezi z Bogom. Podoba nam je sveta, ako nam predstavlja Boga ali njegove svetnike; kraj nam je svet, ako je posvečen službi božji. Naše misli so svete, ako so obrnena na Boga; naše besede, ako slavé Boga; naša dela in opravila, ako so uravnana po božji postavi. Naše srce je sveto, ako ljubi Boga, najvišje bitje.

Ako hočemo tedaj spoznati svetost zakona, vprašati moramo tudi pri njem: v kakem razmerju, v kaki zvezi je zakon z Bogom.

1. In tu nam pravi naša sveta vera pred vsem: zakon je svet že vsled svoje ustanovitve.

Prvi zakon je namreč neposredno delo božje; kar pa prihaja neposredno od Boga, najsvetejšega, to more biti edino le sveto.

Kakor je božja vsemogočnost dala življenje prvemu možu in prvi ženi, tako je tudi Bog sam hotel nekako drugovati pri prvem zakonu, ko je prvo ženo pripeljal k prvemu možu. (I. Mojz. 2, 22.)

Bog sam je raztegnil blagoslavljačo svojo roko nad prva zakonska ter je blagoslovil v njih tudi vse zveze njunih potomcev. (I. Mojz. 1, 28.)

Da je bil zakon v raju postavljen prej, predno je prekletstvo božje zemljo zadelo; da je bil postavljen, ko dela božja še niso bila oskrunjena z grehom in ko sta prva človeka še v nedolžnosti in svetosti hodila pred Bogom — vse to je zopet dokaz za svetost zakona.

Tako je tedaj zakon neposredno delo Boga samega, kar tudi Kristus naravnost potrjuje, ako o njem pravi: „Kar je tedaj Bog združil, tega naj človek ne loči“ (Mat. 19, 6.) — zares sveto in za človeštvo preimenitno delo!

2. Zakon pa ni le svet vsled svoje ustanovitve, ampak dalje tudi zaradi tega, ker je po svojem pomenu poklican, da na prav poseben način ljudem pomaga k svetosti.

Bog stvarij tega sveta ni poklical v življenje zato, da bi je prepustil potem same sebi, ampak hotel je, da mu vsaka stvar služi po svoje ter s tem doseže svoj namen. S čudovito raznovrstnostjo svojih stvarij hotel je razodeti svojo neskončno

mogočnost, modrost in dobrotljivost, človeka pa privedi do priznanja teh svojih popolnostij, ter s tem vsprejemati od njega čast, ki pristoja njegovemu božjemu veličanstvu. Ob enem pa je hotel človeka na tak način dvigniti nad vse pozemeljsko, dvigniti ga k sebi, stvarniku, ter ga privedi k oni blaženosti, ki se edina prilega njegovemu razumnemu bitju. Zato imenuje sv. Avguštin (super ps. 76.) najvišjo, da celo modrost človekovo to: da spozna, da vse, karkoli je, je od Boga in za voljo Boga. In zato pravi isti svetnik (op. de cogn. verae vitae): Bog je človeka vstvaril, da spozna Boga, najvišje dobro; da v tem, ko spozna Boga, ljubi Boga; in da v tem, ko ljubi Boga, poseduje Boga; in da v tem, ko poseduje Boga, vživa Boga. To je namen stvarjenja sploh.

Kar je hotel Bog pri vseh stvareh, to je hotel in hoče tudi pri zakonu. Tudi tukaj noče samo, da človek živi, marveč hoče pridobiti ž njim jednega služabnika božjega, jednega vdeleženca svoje lastne blaženosti in zato jednega svetnika več. To je velika in sveta misel, ki jo ima Bog o sv. zakonu, in s tem se dviguje zakon nad vse zgolj posvetno ter dobiva verski značaj. Ta misel spremljati mora tudi tiste, ki hočejo stopiti v zakonski stan. Tudi ti se morajo povzdigniti nad zgolj posvetno in nad to, kar tlači človeško pamet (Modr. 9, 15.), in ne smejo nikdar izgubiti izpred očij Gospoda, svojega Boga, ne gledé sebe, ne gledé tistih, katere jim hoče Bog v njihovem zakonu izročiti. „Midva sva namreč otroka svetnikov,“ morajo tudi oni govoriti s Tobijem in Saro, „in se ne smeva tako družiti, kakor neverniki, ki Boga ne poznajo.“ (Tob. 8, 5.)

3. Zakon ima toraj namen voditi ljudi k Bogu. Ta svoj namen dosega zakon pred vsem z medsebojnim posvečevanjem zakonskih in njihovih otrok; dosega ga s tem, da posvečuje moža po ženi, ženo po možu, otroke po očetu in materi. (I. Kor. 7, 14.) In koliko prilike in povoda daje zakon za to!

Sam na sebi je že zakon sposoben, da človeka napravlja resnega. Negotovost, ki se drži vsake pozemeljske stvari; skrb, katero prevzameta zakonska drug za družega, in oba za družino; bridkost in trpljenje vsake vrste, ki pride prej ali

slej: vse raznovrstne stiske zakonskega stanu so pač pripravne, da učé človeka tudi moliti. Ako pa ne moli, potem je zanj še toliko huje; potem je še toliko nesrečnejši.

Koliko prilike potem zatajevati samega sebe in se premagovati, trpeti in molčati tudi pri najboljši pravici; z eno besedo: koliko zares junaške čednosti, ki jo zakon tako pogosto zahteva in za katero more dati moč le sv. vera!

Tako je zakon zares dobra šola čednosti, ki ponuja zakonskim naprej in naprej priliko, da se zatajujejo in premagujejo samega sebe ter da opravljajo razna dela telesnega in dušnega usmiljenja. Vse to je potrebno povsod, kjer ljudje drug z drugim občujejo; koliko potrebnejše še-le v tesnem krogu družine, kjer so posamezni člani dan na dan navezani drug na družega in imajo priliko opazovati prav od blizo in okušati prijetne a tudi neprijetne lastnosti drug družega. Z vsem tem tedaj zakon človeka prisili, da posvečuje samega sebe. Kjer tega ne doseže, kjer zakonska tega nauka ne razumeta, kjer ne slušata raznovrstnih nagibov ali recimo, kjer se ne udasta sili, ki ju nekako žene, da vadita drug družega v čednosti ter sama sebe posvečujeta: ondi je najmanjša posledica medsebojno odtujenje; prav pogosto pa postane njuno zakonsko življenje pravi pekel, čeprav se kažeta po zunanje še tako srečna in zadovoljna.

4. Pa še na drug način more zakonsko življenje napeljevati k svetosti. Godi se to po medsebojni ljubezni.

Kjer si mož in žena v resnici dobro hočeta, kjer svoje otroke odkritosrčno ljubita, gojiti morata pred vsem to željo, naj bi bila družina zjedinjena ne le kratke ure pozemeljskega življenja, ampak kedaj tudi v nebesih. V ta namen pa je potrebno, da si odkritosrčno prizadevata, drug družega posvečevati in tako živeti, da si s svojim življenjem zaslužita nebesa.

Pretrsljivo izrekla je to resnico blaga žena, katere mož je hodil po krivih potih. Ležeča na smrtni postelji, prosila je še enkrat, naj pride njen mož k njej ter mu je govorila prerresne in prežalostne besede: „Zdrav ostani, zdrav ostani na veke; ker ako tako živiš naprej, kakor doslej, se celo večnost ne bova nikdar več videla.“

To je bila resnična in odkritosrčna ljubezen in od tod tudi prizadevanje, posvetiti moža in ga spraviti na pot izveličanja. Kjer pa takega mišljenja, takega prizadevanja ni, tam se sploh ne more govoriti o pravi ljubezni. Ker, ali bi bila to ljubezen, ko bi se zadovoljila z minljivim trenutkom, pa bi zato napravila večnost? Taka kratkovidna ljubezen more se šopiriti le tam, kjer zavлада slepota in brezmiselnost, verska brezbriznost ali popolna nevera.

O zakonih pa, v katerih zakonski živé že od vsega začetka v veri, „da po smrti vse neha,“ o takih zakonih še ne govorim ne. V takih zakonih more se človek vedno le bolj in bolj poživiniti, srečen biti pa ne more, ker se vedno bori proti svoji višji nravni naturi.

Iz vsega tega pa sledi, da ravno tisto, kar zakonska druží: medsebojna ljubezen, da ravno ta ljubezen, ako je odkritosrčna in pametna, mora priganjati zakonska k svetemu, bogoljubnemu življenju. Tako skrbi Bog z najmočnejšimi in najvplivnejšimi naravnimi vezmi, kar jih sploh imamo, za to, da zavлада v družini strah božji in svetost, vera in nrvnost.

5. Toda zakon ni le največjega pomena za posvečevanje družine, ampak tudi za versko-nravno stanje človeške družbe sploh. Saj je pa tudi to dvoje med seboj v najožji dotiki. Družina, sama ustanovljena neposredno od Boga, v državi ne neha, ona je velikoveč podlaga, na katero je država sezidana. Versko stanje zakona vpliva torej samo po sebi tudi na versko stanje javnega življenja v državi.

Zato moremo iz tega, kakšen je zakon v državi, kakšno stopinjo in veljavo v nji zavzema, sklepati tudi nazaj na to, kakšna je država sama. Dokler se ima zakon v čislíh kot časti vredna, sveta reč, dokler se varuje in brani njegov verski značaj, toliko časa podaja mogočno oporo za javno varnost in občni red. Toda gorjé državi, gorjé človeštvu, ako se odmakne zakon iz verskih tal, ako se potisne v eno vrsto z drugimi posvetnimi stvarmi in se tako oropa svoje višje časti in moči. Zastonj je potem vse prizadevanje zajeziti povodenj splošne popačenosti.

In to tudi drugače biti ne more. Država dobiva svoje podložnike iz družin. Ako vlada torej v družinah spoštovanje do oblasti, ki je vtelešena v očetu; ako se tam goji pokorščina in podložnost, postrežljivost in obzirnost enega do družega; ako se v družini prav živo zavedajo dolžnosti do Boga in odgovornosti pred Bogom: potem kazalo se bo tako mišljenje na primeren način tudi nasproti državní veljavi in nasproti sodržavljanom. Če so pa v družini razvezane vse vezi, če v njej ni nobenega strahu in reda; če vlada upornost nasproti očetu in materi, surovost in trdosrčnost nasproti bratom in sestram; in zlasti še, ako se ondi pozabi na dolžnost, bati se Boga in mu služiti: potem prodere ta duh razbrzdanosti in upornosti tudi venkaj iz družine v javno življenje ter naganja k nemiru in uporú, k brezbožnosti in razuzdanosti.

Strašen dokaz za to resnico podaje nam največja kazen, ki jo je kedaj videl ta svet, za največjo razbrzdanost, ki je kedaj vladala na zemlji: vesoljni potop ob Noetovem času. Ako vprašamo, od kod tista popačenost, odgovarja nam sv. pismo: od nikoder drugod, kot od popačenega zakona. Iz razbrzdaníh in nasladníh mešanih zakonov, ki so jih sklepali potomci Setovi s potomci Kajnovimi, prihajal je rod enako razbrzdan in nasladen, zatopljen v posvetnost in mesenost, ki ni nič več slúšal glasu svoje vesti, se ni več zavedal greha ter se je tako pogreznil v dejansko brezboštvo. To so bili sadovi brezbožnosti, ki se je vselila po onih zakonih najprej v družine in od tam vedno naraščajoč spridila celo človeštvo v toliki meri, da je bilo po besedah svetega pisma Bogu žal, da je človeka vstvaril. (I. Mojz. 6, 7.)

Jasno je torej, kolike važnosti je zakon za človeško družbo in kako ima ravno zakon nalogo, da s tem, ko družino posvečuje, podpira in posvečuje tudi varnost in red v državi. Od tod je pa tudi jasno, zakaj merijo sovražniki človeške družbe pred vsem na zakon, in zakaj mu hočejo odvzeti verski značaj, ki mu vendar pristoja že po njegovi naturi. Zakon namreč potem neha biti nekaj svetega ter zgubi s tem svojo posvečujočo moč za družino in družbo. „Demokracijo vodi tedaj, kar je priznal neki socialista čisto odkrito,

popolnoma pravi čut, ako se v svojih posledicah protivi družini.“¹⁾

6. Zakon pa ni le svet po svoji ustanovitvi in po svojem namenu, ampak še iz nekega višjega vzroka. Je namreč tudi zakrament od Jezusa Kristusa v to povzdignjen.

Sv. apostol Pavel nas tega uči, ko piše v svojem listu do Efežanov (5, 32) o zakonu: „To je velik zakrament, jaz pa rečem, v Kristusu in v cerkvi.“ Po teh besedah apostolovih obstaja velikost in veljava zakona v njegovem razmerju nasproti Kristusu in cerkvi. Velik je, pravi apostol, ker je podoba razmere, ki obstoji med Kristusom in njegovo cerkvijo, podoba zveze Kristusove s cerkvijo.

Že to, kar nam pripoveduje sveto pismo o prvem, neposredno od Boga ustanovljenem zakonu, kaže razmerje zakona nasproti Kristusu in njegovi cerkvi. „Bog poslal je,“ tako pripoveduje sv. pismo, „Adamu trdno spanje, in ko je bil zaspal, vzela mu je eno izmed njegovih reber . . . in . . . je naredil iz rebra . . . ženo.“ (I. Mojz. 2, 21. 22.) Ravno tako spal je, kakor razlagata sv. Krizostom in sv. Avguštin, tudi drugi Adam, Jezus Kristus, z nagneno glavo na križu, da bi mu bila vstvarjena njegova nevesta, sv. cerkev iz njegovega srca. Saj je tekla iz tega srca kri in voda, oboje podobi dveh najvažnejših zakramentov sv. cerkve; voda kot podoba sv. krsta, po katerem postanemo člani sv. cerkve in smo prerajeni za večno življenje, kri pa kot podoba najsvetejšega zakramenta, ki nas z mesom in krvjo Jezusa Kristusa hrani v večno življenje. (Conf. S. Aug. in Joan. tract. 120.)

Ko je dalje Bog Evo k Adamu pripeljal, je le-ta izpregovoril: „To je sedaj kost iz mojih kostij in meso iz mojega mesa . . . Zato bo zapustil človek očeta in mater in se držal svoje žene.“ (I. Mojz. 2, 23, 24.) Kar je govoril Adam tukaj o zakonu, to storil je v višjem pomenu tudi Kristus. Tudi on je zapustil, rekel bi, svojega nebeškega očeta in je prišel na zemljo, da bi se zvezal s sv. cerkvijo, svojo nevesto.

Veliko jasneje predstavlja se nam v novi zavezi zakonska zveza kot podoba Kristusove zveze s sv. cerkvijo.

Le ena je cerkev Kristusova, in le enega pozna cerkev, katerega imenuje svojega ženina, čegar ime nosi, v katerega veruje, upa in ga ljubi, za katerega dela in trpi; in ta je Kristus. Tako sme tudi mož le eno poznati, katero imenuje svojo ženo, in žena le enega, čegar ime nosi, kateremu je vdana s celim srcem.

Kristus je združen nerazdružljivo s svojo cerkvijo: „ker glejte,“ tako pravi, „jaz sem pri vas vse dni do konca sveta.“ (Mat. 28, 20.) Tako obviija tudi zakrament sv. zakona nerazvezljivo vez okoli zakonskih, in le dan, ki konča enem ali drugemu sedanje življenje, le smrt, more razvezati to zvezo.

Kristus je ljubil svojo cerkev do smrti, do smrti na križu. Tako mora biti tudi ljubezen zakonskih med seboj in do njihove družine močna in požrtvovalna. Posebno je dolžnost moževa, da skrbi z vso močjo za ženo in otroke. „Možje“, pravi sv. Pavel, „ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil, in samega sebe zanjo dal.“ (Efež. 5, 25.)

Kristus je glava cerkve, cerkev pa mu je podložna in pokorna v verski zvestobi in v izpolnjevanju vseh njegovih zapovedij. Ravno tisto velja tudi o razmeri zakonskih med seboj, kakor uči sv. apostol Pavel, ko piše: „Mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve, . . . kakor je pa cerkev podložna Kristusu, tako naj bodo tudi žene svojim možem v vseh rečeh podložne.“ (Efež. 5, 23. 24.)

Kristus se je včlovečil in se je daroval za svojo cerkev, „da bi jo posvetil“ (Efež. 5, 26) in da bi po njej potem posvečeval posamezne vernike. Tako naj služi tudi zakonskim njihova zveza v medsebojno posvečevanje in naj jih vsposobi, da s krščansko vzgojo in dobrim vzgledom posveté tudi svoje otroke ter je, sodelujoč s Kristusom in njegovo cerkvijo, pripeljejo k Bogu. Zakaj njihovi telesni otroci morajo biti ob enem tudi duhovni otroci Kristusa in njegove cerkve, ki naj ne polnijo le zemlje, ampak tudi nebesa.

Na tak način tedaj je zakon podoba zveze Kristusove z njegovo cerkvijo. Toda ni samo prazna podoba, ampak podela zakonskim tudi posvečujočo milost božjo in jim nakloni posebne milosti, katerih potrebujejo za zvesto izpolnjevanje

¹⁾ Pri P. Rive, die Ehe str. 10.

svojih dolžnostij. Ako bi zakon tega ne učinil, bi ne bil zakrament. Premišljajmo to nekoliko natančneje.

Kristus včlovečil se je le zato, da bi mogel za nas trpeti in neskončno zaslužiti, in zvezal se je s cerkvijo le zato, da bi ji izročil svoje zasluženje ter je po njej naklonil celemu človeštvu. Njegova zveza s cerkvijo je torej zares zveza polna milosti, „in iz polnosti njegove smo vsi prejeli, in sicer milost za milost“, kakor tako lepo pravi sv. Janez Evangelist. (Jan. 1, 16.)

Zakon v novi zavezi pa ni le prazna predpoda milosti polne zveze Kristusove z njegovo cerkvijo, kakor so bile predpode stare zaveze; ampak zakon je prava podoba te zveze, in zato je tudi ž njim združeno podeljenje milosti; ali z drugimi besedami: zato je zakon zakrament.

Ravno ta čast sv. zakona: njegova živa, milosti polna zveza s Kristusom in njegovo cerkvijo pa je vzrok, zakaj se naš čas v svojem sovraštvu do Kristusa in cerkve tako trdovratno vanj zaganja, in zakaj je tudi sv. zakon, enako Kristusu, postal znamenje, kateremu se nasprotuje. Kdor neče ničesar vedeti o Kristusu in njegovi cerkvi, ta tudi ne mara za krščanski zakon. Kdor pa veruje, kakor veruje katoliška cerkev, da je le Kristus izveličanje človeštva in da je le cerkev pot h Kristusu, ta mora se neomahljivo držati tudi zakona, v katerem je ta vera utelešena. Zavreči krščanski zakon, reklo bi se za cerkev toliko, kot zavreči Kristusa, to bil bi pravi samomor svete cerkve. „Dokler je zakon zakrament, ki sestavlja prvo in najbolj naravno družbo družine in dokler je družina krščanska, je cerkev v posesti varne trdnjave“, iz katere more družbo in državo zopet Kristusu priboriti. Ako se pa „krščanski mož in krščanska žena odpovesta zakramentu sv. zakona ter se zadovoljita s civilnim zakonom, potem se postavita izvan nadnaravnega reda, ki ga je Bog hotel, odpovesta se vsem resnicam in milostim krščanstva, odrečeta sv. cerkvi pokorščino in osnujeta čisto naravno, pagansko družino ter živita po nazorih sv. katoliške cerkve v divjem zakonu; in ko bi se kdaj posrečilo, s civilnim zakonom popolnoma izopdriniti zakrament sv. zakona, bil bi s tem svet

popolnoma ob krščanstvo, cerkvi bi bila tla izpod nog izpodmaknena.“¹⁾

Tudi to torej, da stoji krščanski zakon z ene strani med vero in ljubeznijo do Kristusa in njegove cerkve, z druge strani med nevero in odpadom od Kristusa in njegove cerkve, tudi to kaže, kako prevažna in sveta naprava božja je sv. zakon.

II.

Ne zadostuje pa, da je zakon svet sam na sebi, marveč tudi vaš zakon mora biti svet. Vpraša se torej: kaj pa morate storiti, da bo tudi vaš zakon svet in Bogu dopadljiv?

7. Odgovor na to vprašanje se glasi: pred vsem vprašati se je resno, si li sploh poklican v zakonski stan ali ne; ker nikakor ni vse eno, ako vstopiš poklican ali nepoklican v kak stan.

Stan je pot, po kateri naj človek koraka proti svojemu zadnjemu namenu; to pot pa določuje Bog. Tisti, brez čegar vednosti ne pade noben vrabec s strehe in noben las z glave, odkaže toliko bolj vsakemu človeku stopinjo, katero naj zavzema na tem svetu, nalogo, katero naj izpolnjuje in pot, po kateri naj hodi, da dospe do svojega zadnjega namena. Jednega čaka s svojo milostjo na tej poti, drugega na drugi. Ako je torej stan zgrešen, zgrešena je tudi pot ali vsaj jako obtežena; ker manjka nam obilice stanovskih in poklicnih milostij, katere nam je Bog sicer pripravil, pa ne ob poti, katero smo mi nastopili, ampak na drugi poti. Vse je torej na tem ležeče, da si izberemo in nastopimo tisto pot, katero Bog hoče.

Je sicer vsak stan dober, ni pa vsak stan za vsacega dober. Zato treba preiskati in presoditi: kateri stan je z ozirom na nagnenosti in zmožnosti, katere imam, z ozirom na razmere in okolnosti, v katerih živim, z ozirom na slabosti in nevarnosti, ki preté izveličanju moje duše, tisti, kateri mi mora po volji božji pomagati, da gotovo dosežem svoj zadnji namen; ali je to zakon?

Ena točka tega preudarjanja mora biti tudi vprašanje, ali moreš, trezno sodeč, upati, da družino pošteno preživiš? Dokler tega upanja ni, dotlej tudi ni volja božja, da stopiš v zakon. Ta zadeva

¹⁾ Rive str. 19.

je večje važnosti, kakor se navadno misli, ker sicer lahko pride očitaneje in nastanejo prepiri ter trpi vzgoja otrok. Gotovo ni koristno za vzgojo otrok, ako morata oče in mati in po vrhu tudi še otroci znabiti cel dan tavati okoli, jeden tukaj, drugi tam, da si poiščejo ljubega kruhka. Kolikokrat se zgodi, da vsled revščine otroci začno krasti, ali pa jih celo stariši k temu napeljujejo! In ako — kar se tudi dogaja — mož potem ženo ravno tako lahkomišelnost zapusti, kakor jo je prej lahkomišelnost vzel v zakon, kaj še-le potem? Koliko npravnih nevarnostij za zapuščeno ženo, kolika obdivjanost skoraj osiročenih otrok, kolika poguba za družino, kako žalostni nasledki za človeško družbo! Zato je vestna dolžnost vsacega, kdor namerava stopiti v zakon, da to točko resno preudari. Naj torej ne odvrta ljudij od lahkomišelnost ženitve toliko prepoved, kakor veliko več vest.

Vprašati se tedaj moraš, ali si sploh poklican v zakonski stan, ali ne. Dostokrat bo na to vprašanje lahko odgovoriti, dostokrat pa bo treba še-le resnega preudarka, posvetovanja s stariši ali drugimi vestnimi ljudmi, pred vsem pa goreče molitve, ki bo očistila srce strastij, da toliko lažje spozna, kaj je volja božja. O koliko je nesrečnih zakonov, ker se je ta skušnjava opustila, koliko vsled zgrešenega poklica in koliko vsled tega, ker so stariši svojega otroka odvrnili od družega stanu, po katerem je hrepenel, ter ga prisilili v zakon, za katerega ni bil poklican! Pa tudi narobe, koliko gorjá zaradi tega, ker mnogi hočejo živeti prosto, razbrzdano življenje in nečejo omejiti strasti z zakonom, ali pa ker stariši edino le iz samopridnosti naprej in naprej zavlačujejo in preperečujejo ženitev svojega sina, dasi bi bila že davno umestna. Zakaj, kakor se nahaja marsikdo, ki mora po pravici obžalovati, da je vstopil v zakonski stan, tako je tudi marsikdo, ki bi si bil moral že davno k srcu vzeti besedo apostola: „Bolje je v zakon stopiti, kakor goreti“ v peklu. (I. Kor. 7, 9.)

8. Druga točka je: pota v zakon ne smeš nastopiti po grešnem potu; ker ni je skoraj reči, ki bi tako nasprotovala svetosti in sreči prihodnjega zakona, kot to, ako se tisti, ki se nameravajo v zakon vzeti, pripravljajo na ta stan s celo vrsto grehov.

Jeden nasledek takega počenjanja je pogosto pred vsem neka neodkritosrčnost, ki se rada polasti tacihi ljudij. Saj tako življenje navadno spremeljajo prevare starišev, slepila in laži vsake vrste. — Dalje nastane iz tega prav lahko neka surovost srca. In nič lažje, kot to. Saj so znabiti že leta in leta zametavali in zasmehovali najdobrohotnejše opomine očeta in matere; morebiti so napravljali svojim domačim časno škodo, edino le zato, da so mogli streči svoji strasti. — Da bi se dalje izognili očitanju svoje vesti, izogiba se marsikdo tacihi tudi cerkve ter opušča molitev, da bi ga ne spominjala neljubo na Boga, kateremu so odkrite tudi najbolj tajne gube našega srca. Nasproti pa išče rad družbo enakomiselnost in se tako pogreza vedno globlje in globlje v pogubo. In spovedi, ako jih sploh v tem stanu opravlja, kakšne so pa te? Zamolčani grehi, neobžalovani grehi, pomanjkanje resnične volje in trdnega sklepa, ogibati se tudi priložnosti v greh, vse to se ponavlja pri njegovih spovedih. Zato tudi ne more dobiti odpuščenja, ampak stori se krivega le še novih grehov.

In po tacihi potih in s takim mišljenjem stopiti v zakon: s srcem, ki je vajeno neodkritosti, ki je osurovelo, odtujeno svoji družini, brezbrizno v veri, znabiti tudi že sovražno veri — to bodi potem poroštvo za srečen, svet zakon? Se li ni bati, da tisti, ki je znal prej svoje ljudi tako motiti, ki je bil že prej suženj svoje strasti, ki prej ni imel nič srca za Boga in za svoje in je zaničeval glas svoje vesti, ali se ni bati, da utegne tak prej ali slej tudi v zakonu ravno tako ravnati?

Kako vse drugače je to pri zakonskih, ki pred poroko nista izgubila medsebojnega spoštovanja: pri možu, ki se je znal vladati v sveti resnobi, nasproti ženi, ki je zvesto varovala svojo čast in poštenje. Zato pravi tudi sv. pismo: „Dobra žena, dober dar; ona bo pa delež bogaboječih, in dana možu zavoljo njegovih dobrihi del.“ (Sir. 26, 3.)

In zato še enkrat moja svareča prošnja: naj ne stopa nihče v zakon po grešnem potu.

9. S tem sem vam pa tudi že naznanil, na kaj morate pri izbiranju ženina ali neveste pred vsem gledati. Gledati morate na pravo, odkritosrčno čednost.

Zakon nima le namena, da vas združi tukaj na zemlji, ampak biti vam mora tudi pot v nebesa, in zakonski niso le dolžni pomagati si v časnih rečeh, ampak tudi v tem, kar dušo zadeva.

In skrbeti nimajo samo za svoje lastno izveščanje, ampak tudi svojim otrokom in podložnikom morajo biti kažipotni proti nebesom. Da pa morejo to nalogo izpolnjevati, treba je trdno utemeljene kreposti in čednosti. Na krepost treba je torej pri izbiranji ženina ali neveste pred vsem gledati.

Dalje je paziti na to, da med ženinom in nevesto ni prevelike razlike po starosti ali po stanu. V enem kakor v drugem slučaju se utegne zgoditi, da si ostaneta zakonska nekako tuja, posebno pa ima prevelika razlika v letih pogosto hude, prav hude nasledke, v škodo družini, in v veliko javno pohujšanje.

Ravno tako je nevarno, ako se ne zloga značaj in srce obeh. Prav lahko se vsled tega vez ljubezni popolnoma raztrga. Žal, da marsikoga strast oslepi tako, da ne pomaga nobena prošnja in nobeno svarjenje. Z ene strani vidi znabiti nekaj, kar zasluži priznanje, a zato pa prezre veliko drugega, kar utegne vzbuditi največje pomisleke. Za trenutek zna vse obrniti na boljšo stran in opravičevati, ne vpraša pa, se li ni znabiti dotičnik za kratek čas samo premagal. In če znabiti tudi kaj zoprnega opazi, n. pr. neko nagnenost k pijači, misli marsikdo, da je spreten, premeten in močan dovolj, da se srečno izogne pečin in da pripelje dotičnika na druga pota. Kadar sta pa skupaj, skupaj ne le za kratek čas, ampak za zmiraj, in ko je namesto slepe strasti stopila in zavladala gola resnica, tedaj padejo luskine z očij in dan na dan najde se kaj novega, kar ne ugaja, kar žali in odganja. In tako se utegne zgoditi, da nastane s časom nepremagljiva medsebojna mržnja — dolga pokora za kratke sanje.

Posebno pa je nekdo, ki omami vse in kateremu se žrtvuje vse, in to je malik — mamon. „Kot najodličnejša lastnost, ki za zakon vsposablja, kot najboljšje priporočilo, ki odstrani vse pomisleke, kot nagotovejše poroštvo srečne prihodnosti, kot najmočnejša vez, ki veže moža in ženo med seboj, velja zlato.“ Zlato poravna vse razlike in napravi zveze, nad katerimi žaluje vera ter cel svet zma-

juje z ramami in se norčuje. Ako razlika v starosti zakonsko zvezo odsvetuje; ako se dostojanstvo in stan zvezi ustavljata; ako se poštenost in značaj upirata in se gre za to, da se cvetoča, krotka nedolžnost izda človeku, ki je znabiti ravno nasprotje nedolžnosti, tedaj ima bogastvo vedno zmagovito zgovornost. In če naposled, kakor pri mešanem ali civilnem zakonu, nastopi celo vera, da zakon zabranjuje, tudi tedaj je vse na prodaj za zlato: Bog in nebesa, lastna duša in duše otrok. Saj je sijajna partija!¹⁾ — Seveda je pač prav, da se med drugim gleda tudi na premoženje; toda najvišje, kateremu se mora na vse zadnje vse upogniti, to ne sme biti. Kajti za zakoni, s katerimi se je priženilo ali primožilo veliko bogastvo, tiči pogosto sila veliko pomanjkanje ljubezni in zakonske sreče.

Zato ostane tudi pri izvolitvi zakonskega tovariša ali zakonske tovarišice tisto glavno pravilo, katero nam je postavil naš božji Izveličar kot splošno vodilo za naše delovanje: „Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico, in vse drugo vam bode privrženo.“

10. Ako je tedaj izbran dober krščanski ženin, dobra krščanska nevesta, je potrebno, da se čas do poroke preživi sveto, primerno tako važnemu in svetemu dejanju.

Zaročni čas preživi naj se torej v vsej nedolžnosti in nikaar naj se ne misli, da ta čas opravičuje večjo prostost. Nasprotno, ravno ob tem času treba je še toliko bolj paziti pri medsebojnem občevanju in toliko bolj čuti nad seboj, kolikor večje nevarnosti utegnejo ravno ob tem času nastati. Zato velja za ta čas tudi v posebni meri opomin apostola Petra: „Bodite trezni in čujte; ker hudič, vaš zoprnik, hodi okoli, kakor rujoveč lev, ter išče, koga bi požrl; ustavljajte se mu trdni v veri.“ (I. Petr. 5, 8. 9.) Ravno z ozirom na nevarnosti tega časa zaukazuje tridentinski zbor (sess. 24. c. I.) zaročencem, „pred sprejemom duhovnikovega blagoslova ne skupaj bivati v taisti hiši.“

Dalje se spodobi, da zaročenci ob tem času še posebno premišlujejo težke dolžnosti, ki jih čakajo v zakonskem stanu. Na nje opozarjati in

¹⁾ Conf. I. c. str. 30.

o njih podučiti je namen podučevanja ženinov in izpraševanja iz krščanskega nauka. To dvoje vam torej ne sme biti morda kako breme, kateremu bi se skušali odtegniti, biti vam mora velikoveč prav resna stvar. Ker, kako se hočete posvetiti, ako svojih dolžnostij ne poznate? Kako svoje otroke versko vzgojiti, ako znabiti sami niste dovolj poučeni v krščanskem nauku? In kako je pričakovati od vas in od vaše družine krščansko življenje, ako se vi sami, in to v tako važnem času svojega življenja, kažete mrzle in vnamarne ter opuščate priliko, da bi to, kar veste iz krščanskega nauka, poživili in spopolnili? O koliko boljše bi zadeli dostikrat ob tem času, ko bi jemali pridno katekizem v roke, namesto da si begajo glavo in srce z vsemi mogočimi skrbmi za ženitovanje in za vso prazno nečimernost, ki naj se ob ženitovanju izkazuje. Žal, da nahajamo zlasti v takozvanih olikanih krogih pogosto omenjene obžalovanja vredne prikazni in zlasti največjo nevednost gledé sv. vere in verskih stvarij. Ta nevednost sega včasih tako daleč, da celo ne vedó tega, kar je k izveličanju neobhodno potrebno.

Zlasti pa naj ob času zaroke zaročenca pošiljata vročo, ponižno molitev k gospodu Bogu, naj blagoslovi njuno zvezo, kakor je blagoslovil zvezo Adama in Eve. Ker, „ako Gospod ne zida hiše, delajo zastonj, ki jo zidajo.“ — Tedaj naj zaročenca, če mogoče, tudi večkrat prejmeta svete zakramente, ter tako pripravita svojo dušo, da se nad nju razlije toliko obilnejša milost po zakramentu sv. zakona. Potrebovala jo bodeta, prav živo potrebovala to sveto milost! Posebno tam, kjer je bilo znabiti že pred zakonom pregrešno življenje, je potrebno, da se z dobro spovedjo tem skrbneje očisti srce, da se torej še enkrat pogleda nazaj na pretekli čas ter odkritosrčno obžaluje, kar se je zagrešilo. Jaz pravim; „odkritosrčno obžaluje.“ Ni namreč tako lahko, zdaj obžalovati, kar se je prej ljubilo in delalo, znabiti dolgo časa delalo, in zato treba se je tedaj toliko resneje truditi za milost dobrega in odkritosrčnega obžalovanja.

Zakaj pa tako poudarjam dobro, vredno spoved? Zato, ker je zakon zakrament živih, in mora torej človek biti v stanu posvečujoče milosti božje, če hoče ta zakrament vredno prejeti. Kako strašno

pa je, ako kdo, kakor se žalibog dogaja, nastopi svoj zakonski stan s trojnim božjim ropom, ker je namreč slabo opravil sv. spoved, nevredno prejel sv. obhajilo in sedaj sprejme tudi še zakrament sv. zakona v stanu smrtne greha! Namesto blagoslova kliče prokletstvo božje na svojo zakonsko zvezo. Da bi pač nikdo izmed vas ne bil tako nesrečen.

11. Gledé poroke hočem le kratko omeniti, kako lepo in pomenljivo je, ako se obhaja v zvezi s poročno mašo in ako ženin in nevesta med to mašo prejmeta tudi sv. obhajilo.

Nekrvava daritev sv. maše spominja jih krvave daritve na križu, kjer je daroval božji Izveličar nebeškemu Očetu svojo voljo ter je postal pokoren do smrti na križu. Tako naj darujeta tudi ženin in nevesta vsak svojo voljo ter naj se združita med seboj rekel bi v eni volji, da bosta odslej eno srce in ena duša. Eno srce in ena duša pa postaneta po skupnem sv. obhajilu tudi z ljubim Izveličarjem, in ravno pogostno združenje ž njim v najsvetejšem zakramentu naj krepí in posvečuje tudi njuno zvezo, da ostane trdna in stanovitna in da zraven posvetnega nikdar ne pozabita nebeškega.

Druga opazka zadeva posvetno praznovanje poročnega dné. Pomenljiv in svet je ta dan. Zato se ne sme onečeščevati s pijanostjo ali grešnim razveseljevanjem, in morata novoporočenca in njuni domači zlasti tudi na to paziti, da ne postane komu v izpodtiko ali sicer v škodo na duši. Pred vsem je treba pri tacih prilikah paziti na mladino in njeno počenjanje, ker le-ta ravno ob ženitovanjskih slovesnostih zaide ne redko na pot pogube. Ne redko postanejo ženitovanja, ali bolje nekatere navade, katerih se drži možka mladina ob takih prilikah, povod drugim težkim prestopkom: pretepom in ranjenju, včasih celo uboju, da ne omenjam kletvine in zmerjanja, ki spremlja take žalostne dogodke, in sovraštva in razprtij, ki od tod nastajajo. Ne mine skoraj leto, da bi ne bilo v tem pritožb. Take reči so za poročence žalosten spomin na njihovo svatbo, najžalostnejši pa, če je bil znabiti tudi ženin sam vánje zapleten. Ali res ni mogoče preživeti ne enega veselega dné, ki bi ne bil ob enem na razne strani tudi dan žalosti, nesreče in bridkosti, zlasti še za stariše, katerih sinovi so bili pri tem vdeleženi? Prosim vas tedaj, vi

mladeniči! krotite mladeniško prešernost in varujte se čezmerne pijače; ker navadno je to dvoje krivo, da nastanejo take žalostne stvari. Vi pa, stariši, in vi možaki, dajajte mladini pred vsem vzgled treznosti in držite jo v redu, kakor Bog veleva.

12. Ako je zakon sveto sklenen, tedaj je vse na tem, da se tudi za naprej sveto preživi.

Vsa svetost ima svoj izvir v Bogu in mora voditi k Bogu. Na Boga se mora torej tudi opirati svetost zakonskega življenja. Zato mora meriti prva skrb mladih zakonskih na to, da zavzema Bog v njuni družini prvo mesto in da strah božji in krščansko življenje vedno v njej vlada. Molitve, kolikor mogoče skupne molitve, v njej ne sme manjkati; zapovedana božja služba se mora vestno obiskovati, postna postava natančno izpolnjevati. Spovednica, obhajilna miza zakonskim in družini ne sme biti kaj redkega ali celo tujega.

Žalibog, da marsikateri mlačen ali znabiti tudi brezveren zakonski mož, ki je imel nezasluzeno srečo, da je dobil pobožno, bogaboječo ženo, ne opusti nobene prilike, da bi je ne odvrčal od njenega verskega mišljenja in od njenih pobožnih vaj ali, kakor taki ljudje radi govoré, od njenega svetohlinstva. Dovtipi, prisekavanje, zasmehovanje, celo strahovanje in sila mora v to pomagati, in posreči se včasih le predobro. Od Boga odvrnena žena prekosi morebiti celo svojega moža v brezbožnosti. Toda, kakor je pozabila na svojo zvestobo proti Bogu, tako pozabi sedaj znabiti tudi na svojo zvestobo proti svojemu možu in na ljubezen do svoje družine. Pač velika nesreča, toda neizogibna tam, kjer nočejo poznati Boga v družini.

Ker je dalje zakon podoba zveze Kristusove z njegovo cerkvijo, mora se gojiti v družini posebno tudi spoštovanje in ljubezen do sv. cerkve. Zaradi tega mora se tudi odvrčati vse, kar temu nasprotuje, zlasti tedaj cerkvi sovražni spisi in časopisi. Kakor malo sme trpeti mož, ali celo koga najeti za svoj lasten denar, ki bi se lotil časti njegove žene ali jo sramotil, prav tako malo smejo zakonski trpeti, da se kaj takega godi z nevesto Kristusovo, s sv. cerkvijo. Trpeti tega ne smejo, ker bi se sicer naravnost pregrešili zoper dolžnost, ki so jo z zakonom prevzeli, namreč: sebe in svoje otroke pripeljati h Kristusu. Delali bi ravno

nasprotno tej dolžnosti, ker le ena pot vodi h Kristusu, in ta je sv. cerkev!

13. Svetost zakona kazati se mora dalje s tem, da se zakonska zvesto in trdno držita tega, kar sta si pred altarjem obljubila.

Zapriseгла sta si medsebojno ljubezen in zaradi tega mora pred vsem edinstvo vladati v njuni hiši; kajti hiša, ki je zoper sebe razdeljena, ne bo obstala (Mat. 12, 25.), v taki hiši gre velikoveč vse rakovo pot: sreča, ljubezen zakonskih med seboj, spoštovanje otrok do starišev. Kako žalostno zares, da omenjam le eno, če vsled razpora med zakonskima začno otroci razsojevati in odločevati med očetom in materjo in če se potem v svojem notranjem postavijo na stran enega in zoper drugega, ko morajo vendar oba objemati z enako ljubeznijo in z enakim spoštovanjem. Ne samo to, da pri takih razmerah izdatna in vspešna vzgoja otrok ni mogoča, ampak še več. Ta razpor v njihovem sreču spremlja jih skozi celo življenje ter jim grení spomin na najlepše dni njihove mladosti.

Ljubezen zakonskih kazati se mora dalje s tem, da si med seboj pomagata in se podpirata, da se skupaj veselita in tolažita. Mož in žena morata nositi svoje težave; mož, ki mora v potu svojega obraza prislužiti vsakdanji kruh, žena, ki mora voditi gospodinjstvo, otroke vzreјati in tisoč stvari za družino oskrbeti. Obadva sta si torej dolžna medsebojno pomoč, podporo in sočutje. Saj že sočutje samo, tudi če ne more ničesar pomagati, napravi veselje, tolažbo, in olajšanje po pregovoru: deljeno veselje, dvojno veselje; deljena žalost, polovična žalost.

Zlasti pa je potrpežljivost in zopet potrpežljivost, v kateri se mora kazati zakonska ljubezen.

Značaji so različni; vsak človek ima svoje slabosti in svoje posebnosti, in tako jih imajo tudi zakonski. Te slabosti, enemu, ki jih ima, ne zoprne, so drugemu pogosto veliko breme. Tu velja tedaj izpolniti opomin apostola: „Nosite bremena eden drugega“ (Gal. 6, 2), potrpite drug z drugim. Da, potrpite drug z drugim, pa ne samo to, ampak skušajte razun tega drug drugemu breme odvzeti ali vsaj zmanjšati, to se pravi, zatajajte svoje posebnosti z ozirom na svojega tovariša, svojo tovarišico, premagujte se, popravite svoje napake!

Za zakonske je to preresna stvar, od katere je prav bistveno odvisna zakonska sreča. Saj vidimo, kako ima za družino pogosto prežalostne nasledke, ako se na to ne pazi. Ali, je-li tako redka stvar, da žena s svojo jezičnostjo in prepirljivostjo, s svojo trmo in svojeglavnostjo, s svojim silnim ropotanjem zaradi vsake malenkosti ali s tem, da kuha jezo cele dneve, moža nekako iz hiše poganja, in da gre ta potem ali v gostilno, ali pa grehu v naročje? In nasprotno, kolikokrat naredi surovo in burjasto, prevzetno in silovito počenjanje možev, njegova nagla jeza in nečimernost, kateri ne ustreže nobena stvar, iz žene pravo sužnjo, ki pa potem znabiti po prepovedanem potu išče rešitve iz svojega suženjstva? Kolikokrat je konečno pijanost in baharija moževa, lahkomišelnost in zapravljivost ženina spravila najlepša posestva na boben, družino pa pahnila v žalost in revščino! Take in enake izkušnje, katerih ponuja življenje premnogo, naj bi pač zadostovale, da bi zakonskim prav živo vtisnile v srce, naj zatajujejo svoje slabosti in tako po svoji moči zagotové srečo družine. Saj je tudi brez tega še izpostavljena toliko drugim udarcem: boleznim in nesrečam vsake vrste, da zakonskim res ni potreba še samim pomagati, da povečajo število težav s tem, da dadó nebrzdano duška svojim strastém in pogreškom.

Pa ne-le zakonski, ampak tudi še nekdo drugi ima svoje posebnosti in to so ženinovi in nevestini stariši. Misel, da so sedaj nekako v kót potisnjeni, ali da sedaj ne vživajo več sami ljubezni svojega otroka, dostikrat tudi neka enostranost, vsled katere se jim zdi le to in ravno le tako pravo in dobro, kar in kakor je doslej bilo, stori, da grajajo vse vprek, kar je novega, čeprav ni graje vredno. Od tod potem krivično očitjanje in žaljenje, kreg in prepir, tožbe in opravljanja — in najbolj dragoceni dar vsake družine, ljubi mir, je proč. Zato imajo tudi stariši moža in žene dolžnost zatajevati same sebe in potrpeti. Ako te dolžnosti ne izpolnjujejo in so torej vzrok vsakovrstnih neprijetnostij v družini, grešé ravno tako, kakor grešé mladi zakonski, ako svoje stariše zanemarjajo, jim v potrebi in bolezni ne pomagajo, jim dolžnega spoštovanja ne izkazujejo in nimajo potrpljenja z njihovimi slabostmi in napakami.

Sv. apostol Pavel delovanje sv. ljubezni takole opisuje; on pravi: „Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, ne ravna napačno, se ne napihuje; ni častilakomna, ne išče svojega, se ne dá razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice; vse pretrpi, vse veruje, vse upa, vse prenese.“ (I. Kor. 13, 4—7.) Taka ljubezen naj zavлада tudi po družinah, in postale bodo, kolikor je to v tej solzni dolini sploh mogoče, del raja na zemlji.

14. Še nekaj sta si zakonska pred altarjem obljubila, in to je zvestoba in skupno življenje do smrti.

To je obljuba, katere se je treba pred vsem zvesto držati, ako se neče do cela uničiti sreča družine ter zapraviti njena čast in njeno dobro ime. Kajti, čeprav svet čednost zaničuje, pregreho pa povečuje, odvrča se vendar s studom in gnjusom od tistih, ki prelomijo zakonsko zvestobo, ter ima zanje le zaničevanje. In to po pravici. Prešestvo je namreč, kakor pravi že pobožni Job v stari zavezi, „pregreha in silno velika krivica; je ogenj, ki do pogube vse požre, in vse mladike s korenino izruje.“ (Job 31, 11. 12.)

Prešestvo je pregreha zoper Boga; ker prelomi, podobno, kakor kriva prisega, obljubo, dano pred njegovim obličjem; je pregreha zoper gospoda našega Jezusa Kristusa, ki je povzdignil zakon v zakrament. Kajti prešestvo raztrga, kolikor je v njegovi moči, nerazvezljivo vez, katero je zavezal Kristus okoli zakona in s katero je hotel predstavljati svojo nerazvezljivo zvezo s cerkvijo, svojo neprestano ljubezen do nje.

Prešestvo je velika krivica nasproti drugemu zakonskemu, ker vzame mu, kar se mu je dalo za zmiraj in nepreklicljivo; je krivica nasproti zakonskim otrokom, ker odtegne jim srce, katero bi moralo kiti zánje in edino le zánje; je krivica nasproti družini, ker zaslužek, ki bi moral priti njej v prid, premoženje, ki je njena last, razsiplje se tujcem, ter zlorablja za razdor družine.

Prešestvo je ogenj, ki vedno naprej žre in nazadnje vse pokonča. Pokonča sramožljivost in strah pred grehom in goni vedno globlje in globlje v pogubo. Zamorí nežne kali pobožnosti in vstvari mesto njih versko mrzloti in vnemarnost, zasmeho-

vanje vere in cerkvi sovražno mišljenje, ter znabiti konča s popolno brezbožnostjo. Prešestvo uniči veljavo starišev pri otrocih. Namesto da bi se otroci spominjali svojih starišev s spoštovanjem, ljubeznijo in veseljem, mislijo nanje vedno z nekim tihim očitanjem, z žalostjo in otožnim srcem, ter se celo bojé, da bi jih kdo nánje ne opomnil. Ali pa konča prešestvo ne redko tudi pri otrocih stud in strah pred grehom tako, da se morejo nesrečni nasledki te pregrehe zasledovati skozi cele rodove.

In celo tedaj, ako ostane pregreha tajna, celo tedaj bega prešestvo družinsko življenje in gloje s svojim molčečim očitanjem pogosto toliko silneje v srcu. Vprašam, li ni beganje družinskega življenja, če si mož in žena nič več ne moreta pogledati v oči naravnost in odkrito, prostodušno in nedolžno; če sta si drug drugemu kakor neka zastavica, in se jima je vedno bati, da kak nesrečen slučaj to zastavico reši in v trenutku konča njuno negotovo srečo? Tu velja pač tudi beseda prerokova (Jerem. 2, 19): „Glej, kako hudo in grenko je, da si zapustil Gospoda, svojega Boga.“

O varujte se torej nezvestobe in vsega, kar bi utegnilo vanjo napeljevati, gojite pa skrbno vse, kar more utrditi vašo ljubezen in zvestobo. Čuvajte vedno nad občutki svojega srca, kakor veleva

deveta božja zapoved. Saj je ta zapoved dana naravnost v varstvo in obrambo zakonske zvestobe. Varujte se vsake nepremišljenosti v občevanju z drugimi, med seboj pa natolcevanja in ljubosumnosti. Ne imejte nobene skrivnosti drug pred drugim, ampak vse vaše dejanje in nehanje bodi pred vami odkrito, kakor odprta knjiga, v katero lahko pogledate vsak čas brez strahu in sramote. In še eno: najljubše bivališče vam bodi vaša družina, vaše veselje, življenje v sredi vaše družine. Dandanes, ko podi veselica veselico, ko se vrsti zabava za zabavo; ko dan na dan izvablja ljudi iz domače družine v razne javne prostore, je vsled tega nevarnost toliko večja, da člani družine drug drugega lažje pogrešajo in se med seboj odtujujejo, in da se vsled tega razrahljajo družinske vezi. In zato pravim še enkrat: vaše najlepše veselje bodi vam življenje v sredi vaših domačih.

Svet je zakon in velik zakrament. Zato, preljubi v Gospodu! imejte ta zakrament v časti in posvečujte svoje zakone. Potem smemo pričakovati, da bodo svete tudi vaše družine in da bodo lepe podobe svete družine, katere posnemanje in čiščenje vam s tem zopet najtoplejše priporočim.

Blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta in Sina in svetega Duha, pridi nad vas in ostani vsikdar pri vas. Amen.

V Ljubljani, drugo predpepelnično nedeljo, dné 17. februvarija 1895.

† Jakob, knezoškof.

Postna postava

za ljubljansko škofijo v letu 1895.

Polajšave, ki so se gledé posta doslej dajale v ljubljanski škofiji, veljajo vsled novega, za pet let danega privoljenja apostolske stolice z dné 15. septembra 1894 tudi za leto 1895.

Verniki ljubljanske škofije so tedaj dolžni pri spolnovanju postne zapovedi paziti v tekočem letu na sledeče določbe:

I. Dnevi, o katerih si je pritrpati treba, ali o katerih je dovoljeno le jedenkrat do sitega jesti, so:

1. Vsi dnevi štiridesetdanskega posta razun nedelj.
2. Kvatrne srede, petki in sobote.
3. Srede in petki v adventu.

4. Dnevi pred binkoštni, pred prazniki svetega Petra in Pavla, vnebovzvetja Marijinega, vseh svetov, čistega spočetja Marije Device in pred Božičem.

II. Dnevi, o katerih je prepovedano meso jesti, so:

1. Vsi petki celega leta.
2. Pepelnična sreda, štiri kvatrne srede in kvatrne sobote.
3. Trije zadnji dnevi velicega tedna.
4. Dnevi pred binkoštni, pred prazniki svetega Petra in Pavla, vnebovzvetja Marijinega, vseh svetov, čistega spočetja Marije Device in pred Božičem.

III. Privoljeno je nadalje meso jesti:

1. Za vso škofijo, kolikorokrat je zapovedan praznik na kak poprej imenovani dan, na kateri je meso jesti prepovedano.

2. Za posamezne kraje, kolikorokrat je kak semenj na tak dan. (V mnogih farah je po več raznih krajev, ki so drug od drugega oddaljeni; tu polajšanje ne velja za vso faro, ampak le za tiste kraje, kjer se zaradi semnja večja množica ljudij shaja.)

3. Za posamezne osebe:

a) Razun pepelnične srede, zadnjih treh dnij velicega tedna ter dnij pred binkoštni in Božičem se za vse druge dni polajšanje, to je privoljenje meso jesti, daje:

delavcem v tovarnah (fabrikah) in v premogoin rudokópih;

popotnikom, ki v krémah ali gostilnicah jedó; tudi drugim, kateri n. pr. v mestih, trgih itd. navadno v gostilnico na hrano hodijo.

b) Razun velicega petka se za vse druge dni tako polajšanje daje:

železničnim sprevodnikom ali konduktérjem; vsem, ki po železnici potujejo in so prisiljeni na železničnih postajah v ondotnih gostilnicah jesti; tistim, ki zaradi zdravja v kopeli bivajo, njihovim ondi bivajočim družinam in poslom.

c) Vse dni, brez izjeme, smejo mesne jedi uživati:

tisti, kateri so zaradi prevelike revščine primorani jesti, karkoli dobé;

tudi drugi, ki v družinah služijo ali živé, kjer se postno ne kuha.

Vendar naj taki gledajo, če je moč, da se vsaj veliki petek mesnih jedij zdrže.

IV. Vse tiste postne dni v letu, o katerih je le jedenkrat nasititi se pripuščeno, in ves štiridesetdanski postni čas, tudi ob nedeljah, je vživanje rib in mesa pri ravno tistem obedu prepovedano. Treba se je zdržati mesa ali rib.

V. V jedi pritrgovati si ni treba: bolnikom, nadalje onim, ki težka dela opravljajo; slednjič onim, ki eden in dvajsetega leta še niso dopolnili, ali pa so šestdeseto prestopili.

Oni, katerih ne veže zapoved v jedi pritrgovati si, smejo tiste dni, kadar je drugim v jedi pritrgovati si zapovedano, pa ne popolnoma prepovedano jesti meso, — izjemoma meso jesti, kolikorokrat med dnevom jed vživajo: nasproti pa smejo oni, katere veže zapoved v jedi pritrgovati si, tiste dni meso le o poludne in zvečer uživati, pa si zvečer po dolžnosti pritrgovati.

Gospodje župniki in spovedniki so pooblaščeni, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zavživanju mesa še bolj zlajšati, vzlasti pa dovoliti, da se pri napravljanju postnih jedij, razven velicega petka in kvatrnih petkov, sme svinjska ali sploh živalska maščoba rabiti mesto masla. Kdor méni, da mu je stalne dispenze ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinarijat.

Tukaj navedena določila pa ne veljajo tudi za redovnike; oni se ravnaajo po svojih pravilih.

Vsi verniki, ki se s tem podeljene polajšave poslužujejo, naj tiste dni štiridesetdanskega posta, o katerih to storé, — tudi ob nedeljah, — petkrat molijo „Očenaš“ in „Češčena Marija“ v čast britkemu trpljenju in smrti Jezusa Kristusa. Vendar jim je na prosto voljo dano, mesto tega primerno miloščino dajati.

